

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallintasuunnitelma kansallisesti haitallisten vieraslajien torjumiseksi – yhteenveto lausuntokierroksesta

- MMM pyysi lausuntoja hallintasuunnitelmaehdotuksesta kansallisesti haitallisten vieraslajien torjumiseksi
- Ehdotus koski haitallisten vieraslajien hallintatoimenpiteitä sekä toimenpiteitä toteuttavia tahoja
- Lausuntoaika: 05.02.2021–22.03.2021
- Lausuntopyynnön jakelu: ks. diat 11-12
- Lausunnon antoivat 14 lausunnonantajaa: ks. dia 13

Yleisiä näkemyksiä suunnitelmasta

- Suunnitelmaehdotusta pidetään tärkeänä, kattavana sekä hyödyllisenä.
- Suunnitelmassa olisi hyvä selventää, miten haitallisen vieraslajin hävittämistoimenpiteitä kohdistetaan lajikohtaisesti – erityisesti aurinkoahvenen kohdalla
- Yleisen ja kohdennetun viestinnän merkitystä vieraslajitietoisuuden lisäämisessä sekä leviämisen ennaltaehkäisyssä painotettava
- Kustannusten ja hyötyjen suhde huomioitava, sekä maa- ja metsätalouselinkeinojen kannattavaan harjoittamiseen liittyvät näkökohdat
- Hallintasuunnitelmien pikainen yhdistäminen koetaan tärkeänä

Yleisiä näkemyksiä suunnitelmasta 2/2

- Riittävien määrärahojen varaamisen tärkeyttä korostetaan
- Resursseja kohdistettava käytännön hallinta- ja torjuntatoimenpiteisiin, viestintään, tutkimukseen sekä seurannan jatkamiseen
- Torjunta- ja hallintatoimien onnistuminen vaatii suunnitelmatason lisäksi laaja-alaista eri tahojen sitoutumista, yhteistyötä ja osallistumista käytännön torjuntatyöhön niin paikallistasolla kuin kuntien ja muiden viranomaisten kanssa
- Eri hallintasuunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden priorisoimiseksi ja resurssitarpeiden arvioimiseksi suunnitelmista olisi hyvä laatia yhteenveto ja kooste esim. vieraslajit.fi-sivustolle.

Yleisiä kommentteja toimenpiteistä 1/2

- Suunnitelmassa eriteltyjä toimenpiteitä pidetään hyödyllisinä.
- Toimenpiteissä vastuu- ja yhteistyötahot ovat kattavasti tunnistettu.
- Laajaa vieraslajitiedotusta pidetään erityisen tärkeänä toimenpiteenä. Kuitenkin:
  - Tiedotus kohdistettava erityisesti alan toimijoihin
  - Ruokavirasto voi tiedottaa, mutta ei antaa vieraslajeista johtuvia maahantuonti- tai markkinointikieltoja
  - Opetus- ja tutkimustoiminnan kautta tapahtuva viestintä on pääosin tutkijoiden ja opettajien oman aktiivisuuden vastuulla, minkä vuoksi vastuuta viestinnästä on syytä selkeyttää.
  - Lisäksi metsästäjien tietoutta ja osaamista kehitetään viestinnän ja koulutuksen kautta
- Vieraslajien siirtämiseen ympäristöön (erityismaininta liittyen vesistöihin) tulee ottaa aiempaa selkeämpi ja tiukempi kanta. Lajien siirtäminen vesistöihin tulee tulla rangaistavaksi siten, että rangaistukset ovat tuntevia ja helposti ymmärrettäviä.
- Suomessa todennäköisesti ympäri vuoden hengissä pysyvien ja lisääntyvien lajien maahantuonti akvaario- ja/tai lemmikkikaloiksi Suomeen tulisi kieltää
- Myös leviämisen estämiseen on panostettava; ennakkoinnilla on yhteys kustannustehokkuuteen
- Lisäksi ehdotetaan kampanjoita, joihin opiskelijat ja koululaiset voisivat osallistua

Yleisiä kommentteja toimenpiteistä 2/2

- Tuodaan esille eri tahojen yhteistyön ja koordinoitutarpeen merkitys hävitettävien vieraslajien kartoittamisessa ja torjuntatöiden suunnittelussa.
- Lopetusmenetelmiä valittaessa eläinten hyvinvointi tulee huomioida ja valita eläinten kannalta vähiten kipua, tuskaa ja ahdistusta tuottavat menetelmät
- Jatkossa kaikkia hävittämis- ja hallintotoimenpiteitä tulisi vertailla ja ottaa käyttöön sen perusteella, mitkä ovat eläinten hyvinvoinnin kannalta vähiten kärsimystä aiheuttavia
- Alueellisissa toimenpidesuunnitelmissa olisi hyvä tuoda esiin, kuka huolehtii torjuntatoimien seurannasta ja mahdollisista jälkitoimista.
- Torjunnan suunnittelua ja priorisointia varten haitallisten vieraslajien esiintymien kartoittamista tulee jatkaa ja tehostaa.
- Luontoarvoiltaan arvokkaat kohteet priorisoitava toimenpiteiden kohdentamista ja kustannustehokkuutta ajatellen
- Pienen leviämiskäynnin lajit: Näille lajeille riittää tämänhetkiseksi hallintotoimenpiteeksi levinneisyyden seuranta Suomen ulkopuolella sekä valistus lajien maahantuontikiellosta.
- Haitallisten vieraslajien torjuntatoimenpiteistä ilmoittamisen kynnyksiä madallettava tekemällä nykyisen järjestelmän rinnalle kevyemmän ja nopeamman ilmoituslomakkeen

Lajikohtaisia kommentteja toimenpiteistä: aurinkoahven 1/2

- Ehdotus aurinkoahvenen hävittämisestä koetaan erittäin tarpeelliseksi
- Kuitenkaan kantojen seuraamista ja kannan pitämistä pienenä ei pidetä järkevänä ratkaisuna resurssipulan takia
- Vieraslajin poistaminen ei tule olla vesialueenomistajan vastuulla tai maksettavana – hävittäminen tulee tapahtua yhteistyössä viranomaistahon toimesta tai valvonnan alla, yhteistyössä vesialueenomistajan kanssa
- Leviämisen estämisessä aurinkoahvenen aiheuttamista haitoista viestimisen tulee olla pääosassa, ja se tulee kohdentaa esiintymisalueelle Varsinais-Suomen alueelle sekä alan toimijoihin

Lajikohtaisia kommentteja toimenpiteistä: aurinkoahven 2/2

- Hävittämisessä huomioitava kalojen hyvinvointi, eivätkä muut kuin kohdelaji saa kärsiä toimenpiteistä.
- Suunnitelmassa ei ole esitetty aurinkoahvenen pyyntimenetelmiä käytännössä
- Kemiallisten myrkkyjen ja kuivatuksen käyttö hävittämismenetelmänä on poissuljettava, ja sen sijaan on suosittava valikoivia/lajikohtaisia pyydystysmenetelmiä.
- Kalat tulee tainnuttaa välittömästi pyydyksestä poistamisen jälkeen kyseiselle lajille parhaiten soveltuvalla tavalla. Pienet, alle 200g painavat kalat voi lopettaa taittamalla niiden niskat tai leikkaamalla pään poikki kalasaksilla. Tätä suuremmat lajit tulee tainnuttaa napakalla iskulla päähän, ja viipymättä verestä.

Lajikohtaisia kommentteja toimenpiteistä

- Juovakorallin osalta tulee tehdä viestintää akvaarioharrastajien suuntaan.
- Lintuharrastajat voisivat olla apuna uusien pihamainahavaintojen esiintuomisessa viranomaisten tietoon.
- Suomessa tavattujen kasvilajien (brasilianvesiasteri, haisujumaltenpuu ja japaninhumala) hallintatoimenpiteet ovat oikeat. Nykyisten Suomessa esiintyvien yksilöiden hävittämistä ehdotetaan.
- Täpläravun (koskee hallintasuunnitelmaa I) pyynnin helpottamisen estämistä ehdotetaan päätöksestä seuraavan mahdollisen tahallisen levittämisen lisääntymisen vuoksi

Kommentit vastuutahoista ja toimijoista

Ehdotukset toimenpiteitä toteuttaviksi vastuu- ja yhteistyötahoiksi on kattavasti tunnistettu, mutta:

- Kaikkien asiaan liittyvien tahojen vastuut ja toimenpiteet on tärkeää hahmotella sekä rajata riittävällä tarkkuudella parhaan tehon ja lopputuloksen saavuttamiseksi
- Viestinnän osalta on huomioitava, että opetus- ja tutkimustoiminnan (esim. yliopistot) kautta tapahtuva viestintä on pääosin tutkijoiden ja opettajien oman aktiivisuuden vastuulla. Täten vastuun selkeyttäminen on tarpeen.
- Myös peruskoulut, lukiot ja opettajat voisivat olla systemaattisen vieraslajiviestinnän piirissä.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta (1/2):

- Animalia ry
- BirdLife Suomi ry
- Dendrologian seura ry
- ELY-keskukset
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
- Etelä-Savon ELY-keskus
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto ry
- Helsingin yliopisto
- Hämeen ELY-keskus
- Itä-Suomen yliopisto
- Kaakkois-Suomi ELY-keskus
- Kainuun ELY-keskus
- Kalatalouden keskusliitto
- Keski-Suomen ELY-keskus
- Kuntaliitto
- Lapin ELY-keskus
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Luonnontieteellinen Keskusmuseo Luomus
- Luonnonvarakeskus
- Luonto-Liitto ry
- Luontoturva Ky
- Maa- ja kotitalousnaiset
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsähallitus
- Metsäkeskus
- Metsäteollisuus ry
- Pirkanmaan ELY-keskus
- Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta (2/2):

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Savon ELY-keskus
- ProAgria
- Puutarhaliitto ry
- Ruokavirasto
- Satakunnan ELY-keskus
- SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
- Suomen Akatemia
- Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry
- Suomen Lemmikkiliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen metsästäjälitto ry
- Suomen riistakeskus
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ry
- Suomen ympäristökeskus
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf (SLC)
- Taimistoviljelijät ry
- Tulli
- Turun yliopisto
- Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Viherympäristöliitto ry
- WWF
- Väylävirasto
- Ympäristöministeriö

Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta:

- Itä-Suomen Yliopisto, Oksanen Elina. Itä-Suomen Yliopisto, Ympäristö- ja biotieteiden laitos, Luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta, Jussila Japo
- Jyväskylän yliopisto: Bio- ja ympäristötieteen laitos/ professori Leena Lindström, kasvitieteen lehtori Minna-Maarit Kytöviita, yliopisto-opettaja Elisa Vallius ja tohtorikoulutettava Marjaana Hassani
- Kainuun ELY-keskus, Ympäristövastuuyksikkö
- Kalatalouden Keskusliitto
- Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.
- Metsähallitus
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus EHK
- Luonnonvarakeskus
- Ruokavirasto, Kasvinterveysyksikkö
- SEY Suomen eläinsuojelu ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto, Tapani Veistola, vs. suojelupäällikkö
- Suomen Metsästäjäliitto, Grenfors Ere
- Tulli.fi, Valvontaosasto / Tavara- ja liikennevalvontayksikkö